

Onderlinge herkenning bij Tjiftjaffen door hun zang?

Wouter Peters

Tijdens een lang weekend halverwege juni 2000 kamperend op het SBB-terrein Leenstertillen, had ik het genoegen een flink aantal zangers op en rond het terrein aan te treffen. In het hout rondom de kampeerweide hadden vier paar Tjiftjaf *Phylloscopus collybita* hun territorium gevonden en het gezang van de mannetjes was volop te horen. Het viel mij direct op dat elk mannetje zich hierbij zeer consequent hield aan zijn eigen riedeltje, dat aanzienlijk verschilde van dat van zijn burens.

Zoals bekend bestaat de zang van de Tjiftjaf (nominaatondersoort *collybita*) uit een metronoom-achtige aaneenrijging van noten van drie verschillende toonhoogten (*tjif*, *tjef*, *tjaf*). Hierbij zijn de melodietjes voornamelijk variabel in lengte en in plaatsing van de drie tonen in de verschillende strofen. Soms wordt een strofe met één of meer noten met opslag ingezet (*tetjif-tjef...*, *tetjif-tetjif-tjef...*). Dit gebeurt vooral wanneer de vogel extra opgewonden is.

Deze zangelementen maken een zeer grote variatie aan simpele melodietjes mogelijk.

Tijdens dit weekend heb ik de volgende vier melodietjes genoteerd:

1. De verdubbeling.

Steevast begon deze vogel zijn liedje met drie maal *tjif* en meestal sloot hij met drie maar een enkele keer ook met vier *tjefs* af. Hiertussenin kwam een enigszins variabel aantal identieke aflopende strofen, waarin telkens elke toon werd herhaald:

Tjif-tjif-tjif-tjef-tjef-tjaf-tjaf-tjif-tjif-tjef-tjef-tjaf-tjaf...tjif-tjif-tjef-tjef-tjef(-tjef).

2. De ambulance.

...tjif-tjaf-tjef-tjaf-tjif-tjaf-tjef-tjaf...

3. Aflopende strofe.

Tjif-tjef-tjaf-tjif-tjef-tjaf...

4. Oplopende strofe.

Tjif-tjaf-tjef-tjif-tjaf-tjef-tjif...

De laatste drie variabel in lengte en ook lang niet altijd beginnend en/of eindigend op dezelfde toon.

Gedurende drie dagen heb ik op verschillende tijdstippen verspreid over de dag deze vogels geruime tijd horen zingen. Steeds floot elk zeer vasthoudend *uitsluitend* zijn eigen melodietje, waarbij opmerkelijk weinig afwijkingen waren te horen. Wanneer dit gebeurde betrof het steeds slechts een onderbreking van het deuntje door een enkele afwijkende noot.

Dit lijkt sterk in tegenspraak met de opvatting dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat Tjiftjaffen hun zang zouden gebruiken als individueel herkenningmiddel (Cramp, 1992).

Literatuur:

Cramp, S (ed) 1988. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford

Wouter Peters
Grevingaheerd 97
9737 SH Groningen
barnowl@xs4all.nl